

11.1.2021

VNS 6//2020 vp

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta

sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asiantuntijapyyntö 16.12.2020 – Valtiovarainvaliokunta tiistai 19.01.2021 klo 12.00 / VNS 6/2020 vp

VNS 6/2020 vp Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle - Suomen kestävän kasvun ohjelma

Pääministeri Marinin hallitus on antanut eduskunnalle valtioneuvoston selonteon Suomen kestävän kasvun ohjelmasta 27. marraskuuta 2020. Selonteossa hallitus informoi eduskuntaa EU:n elpymisvälineen kokonaisuudesta.

Eurooppa-neuvoston ylimääräisessä kokouksessa 17–21.7.2020 päästiin sopuun elpymisvälineestä, jolla tuetaan jäsenvaltioiden talouksien elpymistä ja palautumiskykyä koronaviruskriisistä. Elpymistoimien osalta painotetaan erityisesti vihreää ja digitaalista siirtymää.

Elpymisväline toimeenpannaan kansallisesti Suomen kestävän kasvun ohjelmalla. Ohjelmaa on valmisteltu pääministeri Marinin asettamassa koordinaatioryhmässä ja sen sihteeristössä.

Koordinaatioryhmän linjausten mukaisesti Suomen kestävän kasvun ohjelman tavoitteena on muun muassa edistää sekä nopeavaikutteista elpymistä, että pitkällä aikavälillä välttämätöntä elinkeinoelämän rakenteiden ja julkisten palveluiden uudistumista. Ohjelman sisältämien uudistusten ja investointien tulee vauhdittaa ilmastonmuutoksen torjuntaa, vahvistaa tuottavuutta ja talouden kasvupotentiaalia sekä nopeuttaa tarpeellisia rakennemuutoksia työllisyysasteen nostamiseksi sekä tuotannon ja kulutuksen saattamiseksi kestäväälle perustalle. Ohjelman tulee vahvistaa sosiaalista ja alueellista eheyttä sekä yhteiskunnan toipumista koronaviruskriisin kielteisistä vaikutuksista.

Samanaikaisesti kestävän kasvun ohjelman kanssa valmistellaan komissiolle toimitettavaa, ohjelmaan liittyvää kansallista elpymis- ja palautumissuunnitelmaa. Komissio arvioi kansalliset suunnitelmat ja ne hyväksytään EU-neuvostossa. Suunnitelman hyväksyminen on edellytys EU-rahoituksen saamiselle.

Komission mukaan jäsenvaltioiden suunnitelmien poikkileikkaavina tavoitteina tulee olla vihreän siirtymän, digitalisaation, sosiaalisen resilienssin, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen sekä talouden kasvupotentiaali. Lisäksi komissio on painottanut erityisesti uudistuksia

synnyttäviä nopeavaikuttavia investointeja, joista ei seuraisi pysyviä menojen lisäyksiä.

Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut aktiivisesti sekä kansallisen kestävän kasvun ohjelman, että kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman laatimiseen. Valmistelussa on otettu huomioon koordinaatioryhmän linjaukset ja komission asettamat reunaehdot.

Liikenne- ja viestintäministeriön rooli valmistelussa

Selonteon luvussa 4. esitetään Suomen kestävän kasvun ohjelman painopisteet, jotka pääministeri Marinin hallitus linjasi budjettiriihessä syyskuussa 2020. Hallituksen linjaamien painopisteiden osalta valmisteluvastuu on jaettu ministeriöiden kesken.

Liikenne- ja viestintäministeriön valmistelu- ja koordinaatiovastuulla on ollut painopiste 4. *Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen*. Painopisteen valmistelu on toteutettu poikkihallinnollisesti ja siihen on osallistunut useita ministeriöitä. Liikenne- ja viestintäministeriö järjesti painopisteestä myös kolme etäkuulemistilaisuutta, joihin kuhunkin osallistui 40–50 sidosryhmien edustajaa. Kuulemisten yhteydessä oli mahdollista jättää myös kirjallisia näkemyksiä painopisteen sisällöstä.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut painopisteiden 1. *Koulutus, tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla Suomi takaisin kestävän kasvun uralle*, 2. *Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta* ja 3. *Suomen kansainvälisen kilpailukyyn turvaaminen* sisällön valmisteluun.

Liikenne- ja viestintäministeriö on käsitellyt selonteon valmistelun aikana merkittävän määrän sidosryhmien toimittamia elpymisvälineen rahoituksen hyödyntämistä koskevia esityksiä.

Liikenne- ja viestintäministeriön painotukset

Liikenne- ja viestintäministeriölle tärkeät osa-alueet sisältyvät selonteon painopisteisiin 1–4. Niihin sisältyy yhteiskunnan eri sektorit läpileikkaavia uudistuksia, jotka ovat tehokkaita elpymis- ja palautumistoimia ja jotka muuttavat talouden perusrakenteita kestävämmiksi, parantavat Suomen kilpailukykyä sekä voivat tuottaa merkittävää taloudellista lisäarvoa ja synnyttää työpaikkoja.

Painopiste 1. Koulutus, tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla Suomi takaisin kestävän kasvun uralle

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää painopisteessä tehtävän koulutus- ja TKI-panostuksia tutkimusinfrastruktuureihin ja innovaatioympäristöihin kehittämällä liikenteen vihreän siirtymän energiaratkaisuja, systeemistä digitaalista siirtymää ja datataloutta. Erityisen tärkeää on panostaa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin TKI-toiminnassa. TKI-kapasiteettiin ja uudistavaan osaamiseen panostaminen kansainvälistä kärkeä tavoitellen on hyvin tärkeää painopisteiden 2, 3 ja 4 sisältöjen tehokkaalle toteuttamiselle.

Painopiste 2. Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää painopisteessä tehtävän panostuksia kehityksuraan, joka puolittaa Suomen liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vuoteen 2030 mennessä. Keskeisiä panostuksia ovat päästöttömien energialajien tarjonnan ja käytön lisääminen eri liikennemuodoilla tuotanto- ja jakeluinfrastruktuureja kehittämällä sekä digitaalisten ratkaisujen mahdollisuudet lisätä liikenteen energiatehokkuutta. Panostukset toteuttavat hallinnonalalla valmisteltua fossiilittoman liikenteen tiekarttaa. Energiajärjestelmien uudistaminen kohti vähähiilisyyttä on samalla laaja-alaisesti synergistä muiden sektoreiden kanssa. Vähähiilisiin ja hiilettömiin teknologioihin ja niiden käyttömahdollisuuksiin panostaminen voi tarjota merkittäviä kestävästä kasvua palvelevia liiketoimintamahdollisuuksia suomalaisille elinkeinoille kotimarkkinoilla ja viennissä.

Painopiste 3. Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen

Liikenne- ja viestintäministeriö edistää painopisteessä liikennetoimialan kehitystä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa yhteistyössä laadittavalla *Liikennealan kansallisen kestävästä kasvun ohjelmalla* sekä tunnistamalla ja tukemalla liikennealan kansainvälistä liiketoimintapotentiaalia sisältäviä ekosysteemejä. Ohjelman ja muiden toimien avulla luodaan viitekehys liikenteen digitalisaation, TKI-toiminnan ja investointien sekä julkisten hankintojen suuntaamiseksi. Panostuksilla pyritään synnyttämään Suomeen uusia kansainvälisiä vihreään siirtymään ja digitaaliseen uudistumiseen nojaavia liikennealan liiketoimintaekosysteemejä ja kestävästä kasvun työpaikkoja.

Painopiste 4. Kestävästä infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää hallinnonalojen rajat ylittävästi panostuksia digitaalisten infrastruktuurien palvelukykyyn kautta maan, datan hyödyntämisen perusrakenteisiin digitaalisten palvelujen kehittämiseksi sekä kyberturvallisuuden, digitaalisen toimintavarmuuden, luotettavuuden ja kyvykkyyden vahvistamiseen. Panostuksissa on kyse digitaalisen toimintaympäristön laaja-alaisesta tason korottamisesta kohti kansainvälistä kärkeä ja pysymisestä mukana uusien teknologioiden kehitysvauhdissa. Panostuksilla on erittäin merkittävä rooli datatalouden perusinfrastruktuurin luomisessa, Suomen tuottavuuskehityksen mahdollistamisessa ja kansainvälisen kilpailukyvyn lisäämisessä. Painopisteen sisällön valmistelussa on hyödynnetty Exit- ja jälleenrakennustyöryhmässä sekä Digiloikka -työryhmässä tehtyä työtä.

Sanna Ruuskanen
Yksikön johtaja

Juha Tervonen
Erityisasiantuntija